

POSTANOWIENIE

Dnia 25 maja 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący)

SSN Marian Kocon (sprawozdawca)

SSN Anna Owczarek

w sprawie z wniosku Skarbu Państwa - Naczelnika Urzędu Skarbowego w W.
przy uczestnictwie M. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S.
o wpis,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 25 maja 2021 r.,
skargi kasacyjnej uczestnika postępowania
od postanowienia Sądu Okręgowego w G.
z dnia 25 września 2018 r., sygn. akt III Ca (...),

**uchyla zaskarżone postanowienie i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w G. do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 25 września 2018 r. Sąd Okręgowy w G. oddalił apelację uczestnika postępowania od postanowienia Sądu Rejonowego w W. z dnia 26 kwietnia 2018 r. utrzymującego wpis referendarza sądowego zmiany podstawy wpisu w księdze wieczystej nr (...), prowadzonej dla nieruchomości uczestnika – M. spółki z o.o. w S., przez zastąpienie zarządzeń o zabezpieczeniu tytułami wykonawczymi.

W dniu 23 kwietnia 2013 r. w dziale IV bliżej opisanej księgi wieczystej wpisano pod nr 2 hipotekę przymusową na rzecz Naczelnika Urzędu Skarbowego w W. na podstawie zarządzeń

zabezpieczenia należności pieniężnych. Zarządzenia te dotyczyły wpisanej w dziale II jako właściciela spółki A. z siedzibą w L. W dniu 17 grudnia 2014 r. w dziale II została wpisana jako właściciel uczestniczka M. spółka z o.o. z siedzibą w S. W dniu 24 grudnia 2014 r. zostały wystawione tytuły wykonawcze dotyczące należności na które opiewały zarządzenia zabezpieczenia.

U podłoży stanowiska Sądu Okręgowego legł pogląd, że w wyniku dokonanego wpisu doszło jedynie do zmiany podstawy wpisu ujawnionej hipoteki przymusowej. Inaczej mówiąc, „doszło jedynie do zmiany treści hipoteki”.

Skarga kasacyjna uczestnika postępowania od postanowienia Sądu Okręgowego - oparta na obu podstawach z art. 398³ k.p.c. - zawiera zarzut naruszenia art. 29, 109 ustawy o księgach wieczystych i hipotece (jedn. tekst: Dz.U. 2018, poz. 1009), art. 158 § 8 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (jedn. tekst: Dz.U. 2020, poz. 1427) oraz art. 233 § 1 k.p.c., i zmierza do uchylenia tego postanowienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Godzi się przypomnieć zmiany legislacyjne wprowadzone ustawą z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz ustawy o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U. 2018, poz. 1009, dalej: ustawa z dnia 13 kwietnia o zmianie ustawy.”), których naruszenie zarzucał apelujący, a Sąd Okręgowy nie odniósł się do tych zarzutów.

Po pierwsze, na podstawie art. 2 ustawy z dnia 13 kwietnia o zmianie ustawy do ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji został dodany art. 154 § 8 regulujący termin upadku zabezpieczenia w przypadku braku aktywności wierzyciela publicznoprawnego w dochodzeniu ostatecznych należności o charakterze publicznoprawnym.

Celem tego unormowania było wprowadzenie wyraźnych reguł dotyczących upadku zabezpieczenia obowiązków o charakterze pieniężnym, ustanowionych m.in. w postępowaniu zabezpieczającym regulowanym przepisami działu IV ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Dotychczasowe brzmienie przepisów tej ustawy nie wskazywało w sposób wyraźny kiedy dochodzi do uchylenia zabezpieczenia w przypadku braku aktywności wierzyciela w dochodzeniu przysługujących mu należności.

Zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy "Do zabezpieczeń udzielonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy w sposób określony w art. 164 § 1 pkt. 2-5 ustawy zmienianej w art. 2 stosuje się przepis art. 154 § 8 ustawy zmienianej w art. 2". Zatem przepis ten stosuje się również w odniesieniu do zabezpieczeń ustanowionych przed dniem 27 kwietnia 2018 r., tj. przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy.

W myśl art. 154 § 8 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej lub organ egzekucyjny, na wniosek wierzyciela, nie postanowi inaczej, zabezpieczenie, o którym mowa w art. 164 § 1 pkt 2-5, wygasa po upływie 2 miesięcy od dnia

doręczenia decyzji lub innego orzeczenia podlegającego wykonaniu w sprawie, w której dokonano zabezpieczenia, albo doręczenia postanowienia o nadaniu rygoru natychmiastowej wykonalności, chyba że wierzyciel wystawił tytuł wykonawczy na zabezpieczoną wierzytelność pieniężną.

Z treści tego przepisu wynika wprost, iż upływ czasu stanowi obiektywną okoliczność, od której uzależniono wygaśnięcie ustanowionego zabezpieczenia, tj., co wymaga podkreślenia, wygaśnięcie z mocy prawa. Wynika to z użytego w tym przepisie sformułowania „zabezpieczenie o którym mowa w art. 164 § 1 pkt. 2-5, wygasa po upływie 2 miesięcy od dnia ...”.

Sąd Okręgowy uznając, że brak przesłanek do przyjęcia, że ustanowione zabezpieczenie należności pieniężnej upadło, gdyż wierzyciel wystawił już tytuł wykonawczy, pominął, iż zabezpieczenie, jak wskazano, z uwagi na upływ czasu może ulec wygaśnięciu z mocy prawa. A co za tym idzie, że może dojść do jego wygaśnięcia pomimo wydania tytułu wykonawczego.

Po drugie, na podstawie art. 3 ustawy z dnia 13 kwietnia o zmianie ustawy dodano w ustawie z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U. 2017, poz. 1007 ze zm., dalej: u.k.w.h.) art. 111² i stosownie do art. 4 ust. 3 tejże ustawy ma on zastosowanie do hipotek o których mowa w art. 110 u.k.w.h., ustanowionych przed dniem wejścia w życie wskazanej nowelizacji.

Sąd Okręgowy wyrażając pogląd, że nie ma przeszkód do przyjęcia, że zachodzą przeszkody do dokonania żadanego wpisu nie rozważył kwestii, objętych kognicją sądu wieczystoksięgowego (626⁸ k.p.c.), dotyczących dochowania terminów wskazanych w art. 111² u.k.w.h., skutków ewentualnego ich uchybienia, a ponadto że w chwili wniosku dłużnik na którego zostały wystawione tytuły wykonawcze, stanowiące podstawę wpisu, od wielu już lat nie był właścicielem nieruchomości.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy orzekł, jak w postanowieniu.